

Uplatňovanie nároku na náhradu škody u páchatel'a - Španielsko

Akým spôsobom si môžem voči páchatel'ovi uplatniť nárok na náhradu škody alebo využiť iné prostriedky nápravy/uspokojenia nároku v rámci súdneho konania (trestného konania) a na koho sa môžem obrátiť v súvislosti s uplatnením tohto nároku?

V španielskom práve je bežným postupom na uplatnenie nároku na náhradu utrpenej škody trestné konanie, v ktorom sa skúma občianskoprávna zodpovednosť, ako aj trestná zodpovednosť. Preto miestny trestný súd (*Juzgado de Instrucción*) ponúka poškodeným osobám možnosť podať občianskoprávnu žalobu, aby mohli uviesť, či si chcú uplatniť nárok počas trestného konania, alebo si vyhradujú právo uplatniť si nárok na náhradu utrpenej ujmy prostredníctvom občianskeho súdneho konania.

Ak poškodená osoba uvedie, že si chce uplatniť nárok v trestnom konaní, môže sa rozhodnúť, že v jej mene podá občianskoprávnu žalobu prokurátor (to sa stane aj v prípade, ak neuvedie, ktorú možnosť uprednostňuje), alebo sa môže rozhodnúť pre osobnú účasť (prostredníctvom právnik a súdneho zástupcu).

Ak sa poškodená osoba rozhodne uplatniť nárok na náhradu škody mimo trestného konania, musí začať občianske súdne konanie v súlade s príslušnými predpismi.

Následne si môže obeť uplatniť nárok na náhradu škody na súde, buď osobne prostredníctvom vyhlásenia uplatneného, keď jej je ponúknutá možnosť vstúpiť do konania ako súkromná osoba, alebo písomným uplatnením svojho nároku, prípadne prostredníctvom právnik a súdneho zástupcu. Toto písomné zastúpenie nie je nevyhnutné; ak nie je k dispozícii, prokurátor začne občianske súdne konanie, ako aj trestné konanie.

Pomoc pri príprave žiadosti poskytnú úrady na podporu obetí trestných činov (*Oficinas de Asistencia a las Víctimas del delito*), ktoré sa nachádzajú vo všetkých autonómnych oblastiach, takmer vo všetkých hlavných mestách provincií aj v iných mestách; v prípade teroristických trestných činov poskytuje pomoc Úrad na informovanie a podporu obetí terorizmu, ktorý patrí pod najvyšší súd (*Oficina de Información y Asistencia a Víctimas del Terrorismo de la Audiencia Nacional*).

V akej fáze trestného konania by som si mal(-a) uplatniť nárok?

Nárok si môžete uplatniť kedykoľvek počas konania, ale musí to byť pred začiatkom ústneho konania. Miestny trestný súd vám ponúkne možnosť uplatniť si svoj nárok počas fázy vyšetrovania, keď je informovaný o existencii poškodenej osoby.

Čo môžem žiadať v rámci uplatnenia nároku a ako by som ho mal(-a) predložiť (určiť celkovú sumu a/alebo uviesť jednotlivé straty, ušlé zisky a úroky)?

V nároku treba uviesť spôsobené škody (sumu), pričom treba priložiť príslušné faktúry alebo cenové ponuky podporujúce váš nárok; neskôr ich preskúma súdny znalec.

Existuje osobitný formulár na uplatnenie takýchto nárokov?

Nie.

Aké dôkazy musím predložiť na podporu svojho nároku?

Na podporu uplatneného nároku na náhradu škody by ste mali predložiť príslušné faktúry alebo cenové ponuky podporujúce váš nárok. Ak ste požiadali o právnu pomoc, budete musieť predložiť dôkazy o svojom príjme a majetku.

Vzťahujú sa na uplatnenie môjho nároku súdne poplatky alebo iné náklady?

Nie.

Môžem pred a/alebo počas konania získať právnu pomoc? Môžem ju získať, aj keď nežijem v krajine, v ktorej prebieha konanie?

Keďže o pomoc žiadate ako obeť, od prvého kontaktu s orgánmi a úradníkmi máte právo na to, aby vám poskytli informácie o postupe na získanie právneho poradenstva a obhajoby, prípadne o podmienkach ich bezplatného získania. Tieto informácie vám poskytnú aj úrady na podporu obetí trestných činov.

Keďže o pomoc žiadate ako obeť, budete môcť svoju žiadosť o priznanie nároku na právnu pomoc predložiť úradníkovi alebo orgánu, ktorý vám poskytol informácie o postupe na získanie právneho poradenstva a obhajoby, prípadne o ich bezplatnom získaní. Úradník alebo orgán túto žiadosť spolu s predloženou dokumentáciou postúpi príslušnej advokátskej komore.

Svoju žiadosť môžete predložiť aj úradom na podporu obetí trestných činov, ktoré ich postúpia príslušnej advokátskej komore.

Keďže o pomoc žiadate ako obeť, môžete využiť služby právneho poradenstva, v rámci ktorého majú všetci občania prístup k informáciám o právnych predpisoch. Tieto služby organizujú advokátske komory v jednotlivých justičných oblastiach.

Prístup k týmto službám získate vyplnením tlačiva, ktoré je k dispozícii na súdoch, na ministerstve spravodlivosti a na ďalších štátnych úradoch, pričom musíte preukázať, že vaše prostriedky na živobytie sú nedostatočné. Žiadosť musíte predložiť advokátskej komore v oblasti príslušného súdu alebo na súd v oblasti vášho pobytu, ak sa trestné konanie ešte nezačalo. Po začatí trestného konania môžete kedykoľvek získať bezplatnú právnu pomoc za predpokladu, že sa ako obeť osobne zúčastníte na konaní.

Obete rodovo motivovaného násillia nemusia preukazovať nedostatočnosť prostriedkov na živobytie na získanie právnej pomoci.

Právnu pomoc môžete získať, aj keď ste obeťou terorizmu.

Ako obeť trestného činu môžete v Španielsku požiadať o právnu pomoc, ak ste občanom ktoréhokoľvek členského štátu EÚ a preukážete nedostatočnosť svojich zdrojov.

Bez ohľadu na to, či máte zdroje na začatie právneho konania, právo na právnu pomoc sa vám prizná a táto pomoc vám bude okamžite poskytnutá, ak ste obeťou rodovo motivovaného násillia, terorizmu alebo obchodovania s ľuďmi, a to vo všetkých konaniach, ktoré súvisia s vaším štatútom obeť, z tohto štatútu vyplývajú alebo sú od neho odvodené, pričom to platí aj v prípade maloletých osôb a osôb s mentálnou retardáciou alebo duševnou chorobou, ak sú obeťami zneužívania alebo zlého zaobchádzania.

Toto právo sa v prípade smrti obeť uplatňuje aj na oprávnené osoby, ktoré majú nárok na akýkoľvek druh pomoci, ak sa nepodieľali na týchto činoch.

Žiadateľ je na účely priznania právnej pomoci považovaný za obeť, keď sa podá sťažnosť alebo žaloba alebo sa začne trestné konanie v prípade ktoréhokoľvek z uvedených trestných činov a tento štatút si zachová počas platnosti trestného konania alebo v prípade vynesenia rozsudku o vine po skončení konania.

Osoba stráca právo na právnu pomoc, ak zbavenie obvinenia nadobudne právoplatnosť alebo v prípade dočasného pozastavenia alebo zamietnutia konania, pretože trestné činy sa nepodarilo dokázať, pričom obeť nemá povinnosť uhradiť náklady za výhody, ktoré dovtedy bezplatne užívala.

V rôznych konaniach začatých v dôsledku priznania štatútu obeť uvedených trestných činov, predovšetkým v konaniach, ktoré sa týkajú rodovo motivovaného násillia, vám musí pomáhať ten istý právnik za predpokladu, že sa tým riadne zaručí vaše právo na obhajobu.

Právo na právnu pomoc máte v prípade, ak váš ročný príjem a príjem na rodinnú jednotku neprevyšuje tieto sumy:

- dvojnásobok verejného viacúčelového príjmového ukazovateľa [*Indicador Público de Renta de Efectos Múltiples (IPREM)*] platného v čase podania žiadosti, pričom dotknuté osoby nie sú súčasťou rodinnej jednotky. IPREM je index, ktorý sa stanovuje každoročne, a používa sa na určenie výšky určitých dávok alebo prahových hodnôt rozhodujúcich o možnosti získať prístup k určitým dávkam, nárokom alebo verejným službám,
- dva a pol násobok indexu IPREM platného v čase podania žiadosti, pričom dotknuté osoby sú súčasťou ľubovoľného druhu rodinnej jednotky, ktorú tvoria najviac traja členovia,
- trojnásobok indexu IPREM, pričom dotknuté rodinné jednotky tvoria najmenej štyria členovia.

Ak je obeť priznaný príspevok vo forme právnej pomoci, nemusí uhrádzať tieto náklady:

- predbežné právne poradenstvo,
- poplatky právnikovi a súdnemu zástupcovi,
- náklady súvisiace s uverejnením oznámení v úradných vestníkoch,

- vklady potrebné na podanie určitých odvolaní,
- platby znalcom.

Navyše sa uplatňuje zľava 80 % na poplatky za notárske listiny a potvrdenia z katastra nehnuteľností a obchodného registra.

V akom prípade by trestný súd zamietol môj nárok alebo odmietol rozhodovať vo veci uplatnenia môjho nároku voči páchatelovi?

V prípade **násilných a sexuálnych trestných činov** musí súd vo všeobecnosti posúdiť, či bol spáchaný zámerný (úmyselný) násilný alebo sexuálny trestný čin, a uviesť to v súdnom rozhodnutí, ktorým sa ukončí trestné konanie. V tomto konečnom súdnom rozhodnutí v rámci trestného konania je nutné jasne stanoviť kauzálny vzťah medzi trestným činom a zraneniami alebo poškodením zdravia, prípadne smrťou.

Je možné aj to, že v súdnom rozhodnutí, ktorým sa končí trestné konanie, sa môže nariadiť dočasné pozastavenie alebo uzavretie konania.

V zmysle španielskych trestnoprávných predpisov je dočasné pozastavenie konania vhodné v prípade, ak spáchanie trestného činu, ktorý viedol k začatiu súdneho konania, nie je riadne preukázané, alebo ak sa dospeje k záveru, že trestný čin bol spáchaný, ale niet dostatočných dôvodov na obvinenie konkrétnej(-ch) osoby(-ôb) ako páchatel'ov, spolupáchatel'ov alebo spoluvinníkov.

Uzavretie konania je vhodné, ak neexistuje odôvodnený náznak, že bol spáchaný čin vedúci k začatiu súdneho konania, ak tento čin nie je trestným činom alebo ak sa zdá, že osoby, ktoré sú súdené ako páchatelia, spolupáchatelia alebo spoluvinníci, sú vyňaté z trestnej zodpovednosti.

V prípade **teroristických trestných činov** je vo všeobecnosti potrebné, aby súd posúdil, či je v uplatniteľných právnych predpisoch stanovená občianskoprávna zodpovednosť za činy a škody. Poskytnutie pomoci a príspevkov priznaných v zmysle španielskych právnych predpisov v oblasti terorizmu sa riadi zásadami náhrady škody, ktoré sú stanovené v Európskom dohovore o odškodňovaní obetí násilných trestných činov.

Môžem sa proti takémuto rozhodnutiu odvolať alebo uplatniť iné prostriedky nápravy/uspokojenia nároku?

Ak sa vyšetrujúci sudca (v rámci súdu alebo justičného orgánu) rozhodne uzavrieť konanie (to znamená, že nariadi zamietnutie), obeť sa môže odvolať, ak sa osobne zúčastnila na konaní, pričom ide o súkromnú žalobu.

V zmysle španielskych trestnoprávných predpisov je dočasné pozastavenie konania vhodné v prípade, ak spáchanie trestného činu, ktorý viedol k začatiu súdneho konania, nie je riadne preukázané, alebo ak sa dospeje k záveru, že trestný čin bol spáchaný, ale niet dostatočných dôvodov na obvinenie konkrétnej(-ch) osoby(-ôb) ako páchatel'ov, spolupáchatel'ov alebo spoluvinníkov.

Uzavretie konania je vhodné, ak neexistuje odôvodnený náznak, že bol spáchaný čin vedúci k začatiu súdneho konania, ak tento čin nie je trestným činom alebo ak sa zdá, že osoby, ktoré sú súdené ako páchatelia, spolupáchatelia alebo spoluvinníci, sú vyňaté z trestnej zodpovednosti.

V prípade **násilných a sexuálnych trestných činov** je vo všeobecnosti potrebné vydanie súdneho rozhodnutia, ktorým sa ukončí trestné konanie a proti ktorému už nie je možný žiadny ďalší prostriedok nápravy, aby bolo možné požiadať o jednotlivé druhy pomoci stanovené v právnych predpisoch. Proti konečnému rozhodnutiu trestného konania sa možno odvolať v stanovenej lehote prostredníctvom podania odvolaní uvedených v rozhodnutí.

Ak mi súd prizná náhradu škody, ako zaistím výkon rozsudku voči páchatelovi a akú pomoc môžem v tejto súvislosti získať?

Štát zaplatí celú sumu pomoci alebo jej časť, ak bola vyhlásená čiastočná platobná neschopnosť páchatel'a.

Štát na seba prevezme práva, ktoré máte voči osobe občianskoprávne zodpovednej za trestný čin, až do výšky celej sumy predbežnej alebo konečnej pomoci, ktorá vám bola priznaná ako obeti alebo oprávnenej osobe.

Štát môže podať vymáhaciu žalobu na osobu nesúcu občianskoprávnu zodpovednosť za trestný čin s cieľom požadovať úplnú alebo čiastočnú náhradu priznanej pomoci.

Táto žaloba sa v náležitých prípadoch vykoná prostredníctvom administratívneho posilneného vymáhacieho konania, pričom okrem iného sa uplatňuje na tieto prípady:

- prípad, keď sa v konečnom súdnom rozhodnutí stanoví, že trestný čin sa nestal,

- prípad, keď po zaplatení pomoci obeť aj oprávnené osoby získali z akýchkoľvek dôvodov úplnú alebo čiastočnú náhradu za utrpené škody v priebehu troch rokov nasledujúcich po priznaní pomoci,
- prípad, keď bola pomoc získaná na základe poskytnutia nesprávnych alebo zámerne neúplných informácií alebo prostredníctvom iného podvodného konania, ako aj na základe zámerného opomenutia okolností, ktoré by viedli k odmietnutiu alebo obmedzeniu požadovanej pomoci,
- prípad, keď výška náhrady škody priznanej v rozsudku je nižšia ako predbežná pomoc.

Táto žaloba sa podá prostredníctvom účasti štátu vo vedenom trestnom alebo občianskom súdnom konaní bez toho, aby bola dotknutá občianskoprávna žaloba, ktorú môže podať prokurátor.

Pomoc obetiam poskytnú príslušné úrady na podporu obetí trestných činov alebo v prípade teroristických trestných činov Úrad na informovanie a podporu obetí terorizmu, ktorý patrí pod najvyšší súd; tieto úrady im poskytnú všetky informácie, ktoré ako obeť trestných činov potrebujú.

Úrady na podporu obetí trestných činov poskytnú obeti informácie o možnosti zúčastniť sa na vynesení trestu odňatia slobody a vykonajú všetky potrebné činnosti, aby obeti pomohli uplatniť si zákonné práva.

Ak ste obeťou terorizmu, Úrad na informovanie a podporu obetí terorizmu, ktorý patrí pod najvyšší súd, vám poskytne informačné kanály, ktoré vám umožnia zistiť všetky informácie súvisiace s výkonom trestu odňatia slobody, až kým si páchateľ tieto tresty v plnej miere neodpyká, najmä v prípadoch priznania príspevkov alebo prepustenia odsúdených osôb. V rámci spracovania prípadov náhrady škody vám ako obeť navyše poskytne informácie o získaní osvedčení o konečných rozsudkoch, príkazoch nepresadzovať občianskoprávne zodpovednosti a ďalších dokumentoch nevyhnutných na spracovanie právne stanovenej pomoci.

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzí na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.

Posledná aktualizácia: 17/01/2019